

Funktionshinderplan, region Norrbotten

Bakgrund

En arbetsgrupp med representanter från funktionsrätt Norrbotten och personal med kompetens inom funktionshinderområdet i Region Norrbotten har tillsammans arbetat med funktionshinderplanens innehåll. Individuella intervjuer med patienter/medborgare samt en workshop med patientorganisationer inom funktionsrätt Norrbotten är genomförda. Resultatet har sammanställts och via citat från personer med funktionsnedsättning illustreras tankar om framtida hälso- och sjukvård i Norrbotten.

Funktionsnedsättningen kan vara medfödd eller förvärvad och är något som en person har, inte något som en person är.

Personer med funktionsnedsättning bär på en stor del av den samlade ohälsan i samhället och ingår enligt riksdagens beslut i prioriteringsgrupp ett. I gruppen finns bland annat vård av personer med kroniska sjukdomar och vård av personer med nedsatt autonomi. Enligt hälso- och sjukvårdslagen är målet en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och med värdighet för den enskilda människan.

Med funktionsnedsättning menas att en person har varaktiga fysiska, psykiska och/eller begåvningsmässiga begränsningar av sin funktionsförmåga. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening. Förutom funktionsnedsättning finns ytterligare sex diskrimineringsgrunder

- Kön
- Könsöverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Sexuell läggning
- Ålder

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar uttrycks att individen ska garanteras förutsättningar för delaktighet. Det innebär att personer med funktionsnedsättning erbjuds samma utbud, kvalitet och standard gällande gratis eller subventionerad hälso- och sjukvård samt insatser och behandlingsprogram som hela befolkningen.

Konventionsstaterna ska även erbjuda personerna den hälsoservice som deras funktionsnedsättning kräver.

Barnkonventionen har gällt i Sverige sedan 1990 och svensk lagstiftning står överlag i god överensstämmelse med konventionen. I beslut som rör barn finns kravet att barnets bästa ska fungera som tillvägagångssätt och att barnets bästa ska bedömas utifrån varje enskilt barn och dennes situation.

Barnet ska i större utsträckning vara delaktig och involveras i de beslut som rör barnet självt.

Personer med funktionsnedsättning oavsett ålder ska också ges möjligheter att uppnå och vidmakthålla största möjliga oberoende, full fysisk, mental, social och yrkesmässig förmåga samt vara fullt inkluderande och delaktiga i alla aspekter av livet. Tillgänglighet, kunskap och användning av hjälpmedel och teknik som är utformade för personer med funktionsnedsättning ska främjas eftersom de är en del av personens habilitering eller rehabilitering.

Visste du att;

- 1962 fick barn med rörelsehinder skolplikt
- 1968 fick alla barn med utvecklingsstörning skolplikt
- 1968 trädde omsorgslagen i kraft som gav nya rättigheter för personer med utvecklingsstörning
- 1981 erkände riksdagen teckenspråket som dövas första språk
- 1994 kom LSS-lagstiftningen och assistansreformen
- 1995 genomfördes psykiatireformen (Psyk-ädel)
- 1999 började den första diskrimineringslagstiftningen som omfattade personer med funktionshinder att gälla

Lagrum och styrande förutsättningar

- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)
- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Patientlagen (2014:821)
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar
- WHO:s definition av ojämlikheter i hälsa
- Enligt WHO (World Health Organisation) finns det ojämlikhet i hälsa ”när vi har systematiska skillnader i hälsa som bedöms vara åtgärdbara genom rimliga åtgärder globalt eller inom samhället.
- Barnkonventionen, <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#full>
- Strategi vägen till framtidens hälsa och vård år 2035

Syfte

Integrera funktionsnedsättningsperspektivet till att vara en självklar del i i hälso- och sjukvården inom Region Norrbotten.

Målbild

Att oavsett funktionsförmåga alltid utgå ifrån patientens behov och vara särskilt observant på eventuell samsjuklighet för att på så sätt främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet.

Funktionshinderplanen har sin utgångspunkt i strategin Vägen till framtidens hälsa och vård år 2035 där den trygga patienten finns i centrum. Enligt strategin finns fyra områden som alla medverkar till att uppnå en *trygg* patient.

Figur 1: Målbild Hälsa och vård år 2035

- Jag får stöd att främja min hälsa
- Jag är en aktiv och självklar partner i vården
- Jag får en god och samordnad vård
- Jag får vård nära mig på nya sätt

I funktionshinderplanen ska perspektivet funktionsnedsättning integreras i de fyra ovanstående områdena.

Varje område förtydligas med citat från patient/medborgare med funktionsnedsättning.

Jag får stöd att främja min hälsa

Att främja hälsa är vårdens utgångspunkt. Som medborgare får jag stöd att främja min hälsa och som patient får jag stöd att komma tillbaka till hälsa efter sjukdom och att leva väl med kronisk sjukdom eller varaktig funktionsnedsättning.

År 2035 är det naturligt att jag som norrbottning själv mäter och följer min egen hälsa och delar uppgifterna med vården.

Förbättrade levnadsvanor och förebyggande insatser har bidragit till ett minskat insjuknande i kroniska sjukdomar och en bättre livskvalité för dem som lever med kronisk sjukdom eller varaktig funktionsnedsättning.

En bra kontakt med min läkare som bryr sig om att fundera ut vad jag behöver och kan min sjukhistoria

Coaching av typ sjukgymnast och digitala sidor där man kan läsa sig till råd/tips

Tillgänglig och anpassad Rehabilitering oavsett diagnos

Att tycka om sig själv då blir man nöjd för den man är....

Kroppen är som den är

Göra roliga saker och få med hälsoperspektivet på köpet.

För att kunna främja hälsa och ta större ansvar för sin egen hälsa är det viktigt med fysisk tillgänglighet till lokaler och varmvattenbassänger

Att få snabb återkoppling vid kontakt för att vara fri att klara sig själv

Tolkning av patienternas citat

Som medborgare är tillgängligheten till lokaler och digitala stöd viktig för att kunna förebygga ohälsa. Som patient vill jag ha snabb återkoppling från vården för att därefter åter klara mig själv i de fall det är möjligt. Som vårdgivare ska region Norrbotten utgå från patientens behov och bidra till att patienten får träffa rätt kompetens i rätt tid. Information och insatser som är hälsofrämjande ska anpassas utifrån personens kroniska sjukdom eller funktionsnedsättning.

Jag är en aktiv och självklar partner i vården

Som patient eller närstående är jag en självklar del av teamet och ses som en aktiv partner. Teamarbete är utgångspunkt i vården där alla deltar på lika villkor och kompletterar varandras kunskap för en säker vård. Mina kunskaper om mig själv/min närstående och mina/dennes hälsoproblem och hur det är att leva med sjukdomen/funktionsnedsättningen är viktig likväl som vårdpersonalens kunskap om sjukdomen/funktionsnedsättningen i sig, diagnostik, vård, behandling och rehabilitering. Nya arbetssätt och digitala tjänster ger en god tillgänglighet och ökad delaktighet utifrån de behov som jag har.

Vårdpersonalen ska säkerställa att jag som patient förstår vad olika saker innebär

Jag vill inte upprepa mina besvär en massa gånger för olika personer

Genom vår patientförening kan jag väcka frågor

Jag är lite mer delaktig för jag har en fast läkare

Expertpatienten en resurs

Jag vill bli lyssnad på eftersom jag kan mig själv och mitt eget liv

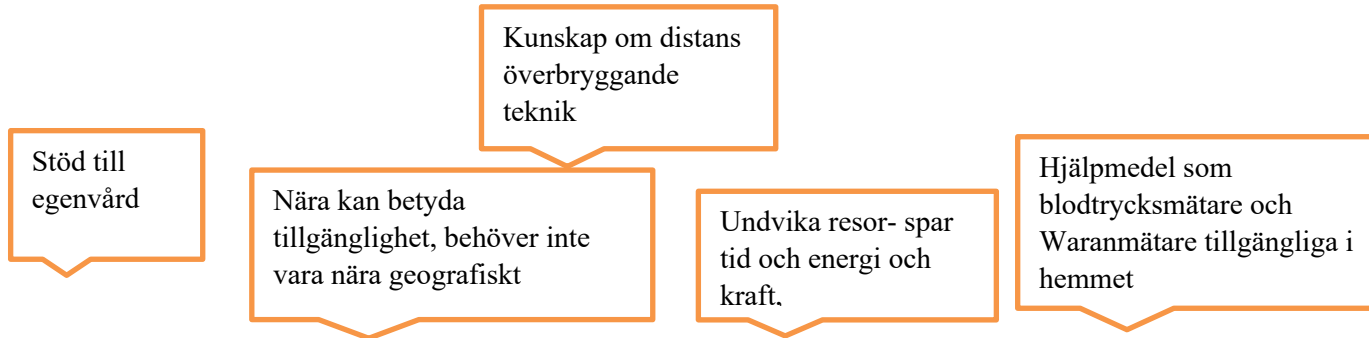
Tolkning av patienternas citat

Som patient vill jag bli tagen på allvar och lyssnad på eftersom jag har en unik kunskap om mig själv och mina livsvillkor. Jag vill undvika att bollas mellan olika läkare eller annan personal eftersom det innebär att jag får upprepa samma information gång på gång och risken finns att viktig information kan gå förlorad. Som vårdgivare ska region Norrbotten

säkerställa att patienten är delaktig i sin egen vård utifrån sina förutsättningar.

Jag får vård nära mig på nya sätt

År 2035 har Norrbotten en vård som utgår från att möta mig och där jag lever mitt liv. Det handlar till stor del om att vården ger insatser som ger stöd till min hälsa. Vård som tidigare innebar besök på hälsocentral eller sjukhus kan till stor del ske i hemmet eller på annan plats med hjälp av förändrade arbetssätt och nya digitala lösningar.

Tolkning av patienternas citat

Patienterna uttrycker att vården ska finnas nära. Det betyder inte alltid geografisk närhet utan det viktiga är att få kontakt med vården på något sätt. Det kan innebära att kunna nyttja digitala verktyg i hemmet för att undvika resor som kräver kraft och energi. Som vårdgivare ska region Norrbotten säkerställa att personalen kan använda digitala verktyg för att de i sin tur ska kunna stötta och vägleda patienterna i användandet.

Jag får en god och samordnad vård

År 2035 utgår vården i alla lägen från ”patientens resa”. Vårdens parter, internt och externt, samverkar och digitala tekniken möjliggör god kommunikation, vilket innebär att jag som patient inte behöver upprepa min berättelse flera gånger.

Tolkning av patienternas citat

Patienterna framhåller vikten av en god samordning mellan olika vårdgivare och/eller huvudmän. Det framkom även hur viktig samverkan är mellan olika vårdgivare. Som vårdgivare ska region Norrbotten verka för att samordning mellan olika huvudmän utvecklas. Ansvar för detta är lagstadgat och alla patienter har rätt att få en Samordnad Individuell Plan (SIP).

Funktionshinderplanen möter förutom strategin *Vägen till framtidens hälsa och vård år 2035* även det beslut som riksdagen tog i november 2017 om ett nytt nationellt mål och en ny inriktning för genomförandet av funktionshinderspolitiken. För att nå det nationella målet inriktas genomförandet av funktionshinderspolitiken mot fyra områden:

- Principen om universell utformning
- Befintliga brister i tillgängligheten
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- Att förebygga och motverka diskriminering

Implementering och utvärdering

Funktionshinderplanen ska vara känd och omsättas i praktiken i hälso- och sjukvårdens alla verksamheter i Region Norrbotten. Planen ska även ligga till grund för aktiviteter i alla patient- och brukarorganisationer.

Planen ska vara en utgångspunkt i:

- mötet med patienter som har en kronisk sjukdom/funktionsnedsättning som kommer i kontakt med olika verksamheter i Region Norrbotten
- patientföreningarnas fortsatta arbete där planen konkretiseras till aktiviteter viktiga för respektive patientförening

Den funktionshinderplanen revideras var tredje år i samverkan med patient- och brukarorganisationerna i Norrbotten.